

XURŞİDBANU NATƏVAN

33 qəzəl

GƏNCLİK. BAKI. 1981.

Səhərgəh nəgahan gördüm dili-zarım nihan ağlar,
Sirişgi-alilə hərdəm çəgər ahü fəğan ağlar.
Sual etdim nə baidir çıxıb əflakə əfqanın?
Tökər xuni-cigər çeşmin, axar hər yan rəvan ağlar?
Könül huşyar imiş məndən, dedi: Badi-səbadan sor!
Sərasimə qalib heyran, çəkər ah, əlamən, ağlar.
Səbadan sordum əhvalı ki, ey hər haldan agah,
Nə vaqedir, səni tarı, olub dil natəvan ağlar?
Dəxi badi-səba, gördüm, bəsi dilkiru nalandır,
Təkəllüm yox bəyan etsin, qalıbdır bizəban, ağlar.
Tutulmuş nitq güftarı, dedi: Ey Natəvan xəstə,
Necə şərh eyləyim halı ki, cümlə insü can ağlar.
Gəzirdim bağı səhranı, pərişan halilə, gördüm
Dəyib badi-xəzan sərvə qurumuş, bağban ağlar.
Zəban sözdən qalib xali, tərəhhüm etdim əhvalı,
Gözümə tar olub dünya, dəmadəm cismü can ağlar.
Bəli, gər gül budağına toxunsa tünd badi-dəhr,
Pərişan olsa gül bərki, edər bülbül fəğan, ağlar,
Pozuldu rəvnəqi-gülşən, dağıldı zinəti bağı,
Düşüb tabu təravətdən, gül ağlar, gulsitan ağlar.
Düşəydi çərx gərdişdən, olaydı dəhri-dün viran,
Bəşər tab eyləməz hərgiz, zəminü asıman ağlar.
İlahi, görməsin gözlər, yaman gündür belə günlər,
Aman verməz qəmü möhnət, hamı piri cavan ağlar.
Firavandır qəmin, şərhin bəyan etmək deyil mümkün,
Yaz, ey müstovfiyi-ələm, mudam əhli-cahan ağlar.
Midad olsa əgər dərya, qələm olsa əgər əşcar,
Başa yetməz qəmin şərhini, qələm hər ləhzə qan ağlar.
Tənim rəncur, dil xəstə, dəxi bir qəmkusarım yox,
Kimə şərh eyləyim dərdim, gedər tabü tavan ağlar.
Bəli, cün kövkəbi-tale vəbal etsə fələk içrə,
Nühusətlə qıran eylər, olur gün gər yaman ağlar.
Bu divani-qəzavətdir, müqəddər ruzi-əzzəldən !
Ki, hər dəm növbənöv qəmlər yetər, bu Natəvan ağlar.
Kəsilməmiş taqətü-tabım, başımdan əql məhv olmuş,
Gözüm əşki rəvan zahir, könül daim nihan ağlar.
Dəvasız dərdi-bidərman, qalib məhzunu sərgərdan,
Ərəstu ilə həm Loğman, Fəlatuni-zaman ağlar.
Təmamən dərdü qəmlərdən fəraqın dərdi əfzundur,
Onunçun Natəvan hər dəm olub nalan, qan ağlar.

Yıxıb bu könlüm evin, eyləyib viran, getmə,
Yoxumdu tabü-təvan firqətə, cavan, getmə!
Fəda olum sənə mən, səndən ayrılı bilməm,
Yəqin fəraqın edər qəddimi kaman, getmə.
Səninlə roşən idi qəlbim, ey gözüm nuri, .
Güman ki, təng ola canımə bu cahan, getmə!
Boyun bəlasın alım, sərvi tək yıxılma, oğul,
Doyunca görməmişəm, getmə, bir zaman, getmə!
Çıxaydı kaş gözüm, görməyəydi hicranın
Öluncə bil edərəm naləvü fəğan, getmə!
Səbahə dək oturub çəkmişəm cəfalarını,
Boyum bərabərisən indi əlaman, getmə!
Yəqin əl çəkəcəkdir dustu aşinalərdən,
Divanə tək düşəcəkdir çöllərə anan, getmə!
Səninlə kim açılıb qəlbimin şükufələri
Mürüvvət eylə, əzizim, edüb xəzan, getmə!
Tərəhhüm eylə mənə, dərdü möhnətim çoxdur,
Qoyub bu hicr bəla içrə Natəvan, getmə!
Di yumma gözlərini, qoy görüm doyunca barı,
Gözümdə cari edib əşk həm rəvan, getmə.

* * *

Xöcəstə bülbüli-xoşnitq, xoşzəban, getmə!
Mənə tərəhhüm elə, qoyma Natəvan, getmə!

Bu gülşən içrə, gülüm novşüküftə bir gülsən,
Sənə hənuz deyil mövsimi-xəzan, getmə!

Məni - fələkzadəyə rəhm qıl, səni tari,
Qaşın kimi qəddimi eyləyib kaman, getmə!

Sənin bu gözlərinə gözlərim ola qurban,
Bir-iki dəm mənə ol bari həmzəban, getmə.

Yeni nümüvv eləyəm, sərviyəş, dayan bari,
Sirişkimi qoy edim payinə rəvan, getmə!

Mənə ki, guşeyi-cəşm ilə bir nəhan baxdın,
Tez öldürər məni bu möhnəti-nəhan, getmə!

Düşə əyaqdən ol sərvi-qamətin, billah,
Qiyaməti gətirər başımə əyan, getmə!

Bu cismi-zarım üçün məhz ruhsən, axır,

Tutar qərar mægər, ruhsuz rəvan, getmə!

İki gözüm işıǵı, şahzadə simbərim,
Məni də yoldaş apar, qoyma Natəvan getmə!

* * *

Kəcrəvişdir bu asiman, əfsus!
Bivəfadır cahanü can, əfsus!

Nə yaman daǵ imiş oǵul daǵı,
Mənə üz verdi imtahan, əfsus!

Göz evin qoydu nagəhan xali,
Oldu ol mərdümün nəhan, əfsus!

Mehrini kəsdi mən bəlakeşdən,
Oldu xak ilə mehriban, əfsus!

Ey gözüm nuri, hasili-canım,
Çəkərəm sənsiz əlaman, əfsus!

Sərv qəddin düşübdü xak üzrə,
Sənə bid oldu sayəban, əfsus!

Səni ləbtəşnə yad edəndə olur
Göz yaşım cuy tək rəvan, əfsus!

İzzətü cahü dövlət icrə səni
Görmədim bircə kamran, əfsus!

Arizuvu həvəs xəcil səndən,
Olmadın hic şadman, əfsus!

Səni ağuşə çəkdi xaki-siyah,
Əşkdən baǵrım oldu qan, əfsus!

İtirib bu şüküftə qönçəsini,
Qaldı sərəkəştə Natəvan, əfsus!

Mənə bədtərdir düzəxdən, əzizim, gülsitan sənsiz!
Odur hər sünbülü susən gözümdə bir tikan sənsiz!

Vəfasız dəhri-dun içrə əgər şəkkər qəzam olsa,
Olur zəhri-hələhil, tutiyi-şirinzəban sənsiz!

Səbəb noldu ki, məndən mehr.kəsdin, mehriban bülbül!
Olub qumri kimi ku-ku yenə virdi-zəban sənsiz!

Xoş ol günlər ki, vəslindən edərdim kami-dil hasil,
Olunca mübtəla hicrə, çıxaydı kaş can sənsiz!

Əlif tək sərvi qəddin, can içində getdi, qəmxarım,
Necə aram tutsun, bilməzəm, cism içrə can sənsiz?

Çıxar sübhü məsa əflakə dudi-şöleyi ahim,
Zəbani-halimə kiryan olur kərrubiyən, sənsiz.

Nəzər qıl, qönçeyi-lalə misalı bir-biri üstən
Çəkilməmiş sinəmə, gör kim, necə daği-nəhan sənsiz!

* * *

Keçibdi mövsimi-gül, getdi növbəhar, əfsus!
Qalıbdı bülbüli-biçarə xarü zar, əfsus!

Riyazi-izzü şərəfətdə bir gül açmışdı,
Qopardı ol gülü gülçini-ruzigar, əfsus!

O gül ki, qibtə edərdir ona behişt-i-çəmən
Tutubdu indi yer altında o, qərar, əfsus!

O gülbədən ki, ipək köynək incidərdir onu,
Olubdur indi o, torpaqla xakisar, əfsus!

Sən allah, ey qara torpaq, onu əziz saxla!
Odur mənim gözümün nuru, ey məzar, əfsus!

O taza ay hələ bədr olmamış tamamü-kamal
Batırdı ol ayı bu çərxi-ruzigar, əfsus!

O pak olan uca göylərdə bürci-Xurşiddən
Parıldadı uca bir ulduz, oldu tar, əfsus!

OĞLUM ÜÇÜN

Yanar canım, oğul, daim sənin nari-fəraqında,
Necə pərvanələr hər dəm yanar şəmin ayağında.

Guli-ruyün həvasilə çıxar əflakə əfğanım
Olur bülbül nəvası gül fəraqü iştiyaqında.

Sənin vəslin xəyaliylə gözü könlüm gəzər daim
Ki, çün Məcnuni-sərgəştə, gəzər Leyla sorağında.

Nəhali-qamətin zikri mənim viridi-zəbanımdır,
Dəmadəm naleyi-qumri olur sərvın budağında.

O şirin ləblərin şövqü günü-gündən olur əfzun,
Əgər Fərhad tək yüz il dolansam hicr dağında.

Hərisəm bəs ki, ol şirinzəbanın zikrinə hərdəm,
Olur xoş nitqli tuti, şakər olsa dəmağında.

Sənin hicrin odu, Abbas, dəxi, çıxmaz ki, canımdan,
Səməndər tək yanar daim anan nari-fəraqında.

Uçub şəhbaz tək könlüm, gəzərdi vəsl bağında,
Pərü balını sındırdı fələk, bu pır çağında.

Gözümdə tardır dövran, məhü xurşidi-nurəfşan,
Məhaq içrə olub pünhan, sanasan çərx tağında.

Sirişkim birlə kim, xali deyildir qamətin gözdən
Nə tez düşdü təravətdən o sərvın su qırağında.

Nolaydı gur olaydım, görməyəydim gül kimi cismin,
Qalıbdır tirə xak içrə, məzarın gün qabağında.

Könüldə həsrətim qaldı, məzarın heyf kim, bir dəm
Səni ta görmədim xürrəm, oğul, damad otağında.

Nədəndir intizar ilə, o şəhla göz baxar heyran,
Gözüm ol gözlərə qurban, baxar ahu sayağında.

Həmişə zarü dilməhzun, tökər gözdən sirişki-xun,
Pərişan hal ilə daim, qəmü mehnət bucağında.

Qəmi-hicran edib tüğyan, qalıbdır Natəvan suzan,
Rəvan əşki-bəsər hər yan olan gözlər bulağında.

* * *

Özün eşq atəşinə vurmağa dilşad pərvanə,
Bəli, bir dəfə yanmaqdan olur azad pərvanə.
Görür məclislər içrə şəmi hər şəb yar, əğyarə,
Onunçün yanmağın tərhin qılır bünyad pərvanə.
Sənə, ey şəm, töhmətlər qılır məşuqlər içrə,
Əgərçi xərməni-ömrün qılır bərbad pərvanə.
Demə məşuqə bipərvadı, şəmə kim mələmətdən
Verib can sübhədək oldu vəfadən şad pərvanə.
Bilib şəmin vəfasın cismü canın atəşə yaxdı.
Qəmi-hicran dəmi-vəslətdə etdi yad pərvanə.
Cəfayi-hicridən canə yetib şövqi-vüsəl ilə,
Yanıb şəmin oduna etmədi fəryad pərvanə.
Yanar çün Natəvan xəstə, müdam ol atəşi-qəmədən,
Səbur ol, eylə adət şiveyi-ustad, pərvanə!

* * *

Nədəndir səndə əylənməz güli-dövrən, xuda hafiz.
Mənə həm gəldi getmək növbəti, yaran, xuda hafiz!
Cahanda olmadı bir də görədim mah rüxsarın,
Nə qədri cəhd qıldım, olmadı imkan, xuda hafiz!
Neçin sən tərki-mehr etdin, vəfadən əl çəkərlərimi?
Məgər əhdi vəfa etməz məhi-xuban, xuda hafiz!
Rəqiblər qoymadı yetsin əlim bir daməni-vəslə,
Xəyalilə keçirdim ömrümü nalan, xuda hafiz!
Nə səbrü taqətim qaldı, nə əqlü huş bilmərrə,
Onunçün çeşmi-pürxunum olur giryan xuda hafiz!
O gün kim məhşəri-kübra olur, vəhm et o gündən ki
Tutub dərmanını dildən çəkim əfqan, xuda hafiz!
Üzüb əl Natəvan candan ki, ta ümmidi-vəsl etməz,
Dili qəmgin, cigər pürxun, olub suzan, xuda hafiz!

* * *

Qoyubdur intizarında, neçin gəlməz, neçin gəlməz?
Həmişə ahü zarında, neçin gəlməz, neçin gəlməz?

Üzöldüm karivanımdan, əl üzüm xanimanımdan,
Fələk incir fəqanımdan, neçin gəlməz, neçin gəlməz?

Gedibdir qafilə salar, olubdur gözlərim xunbar,
Nə bir yarü, nə bir qəmxar, neçin gəlməz, neçin gəlməz?

Könüldə ahü zarım var, səbrü nə qərarım var,
Deməz bir dilfıkarım var, neçin gəlməz, neçin gəlməz?

O zülfü nərgisi-məstə, könül çoxdandı pabəstə,
Məni hicran edib xəstə, neçin gəlməz, neçin gəlməz?

Səri-kuyin gəzən könlüm gülü-ruyin sevər könlüm,
Vüsəlin çox dilər könlüm, neçin gəlməz, neçin gəlməz?

Alıbdır canımı hicran, olubdur gözlərim giryan,
O məhvəş, nəzənin canan, neçin gəlməz, neçin gəlməz?

Mənə hicran məşəqqətdir, fəraqın dərdi möhnətdir,
Nigarım xeyli müddətdir neçin gəlməz, neçin gəlməz?

Əzizim, göz yaşım qandır, işim fəryadü əfqandır,
O yarım harda mehmandır, neçin gəlməz, neçin gəlməz?

Yanar canım fəraqından, tutar könlüm sorağından
Ki, çıxsın yar otağından, neçin gəlməz, neçin gəlməz?

Əlimdə ixtiyarım yox, gedib, səbrü-qərarım yox,
Yanımda gül-üzarım yox, neçin gəlməz, neçin gəlməz?

Səba, ol məhliqa dilbər, alıbdır canımı yeksər,
Könül ancaq onu istər, neçin gəlməz, neçin gəlməz?

Yetibdür ərş üzə dadım, tutub dünyanı fəryadım,
Mənim ol sərvə-azadım neçin gəlməz, neçin gəlməz?.

Qalıbdır Natəvan nalan, gecə-gündüz olur giryan,
Onun yox dərдинə dərman, neçin gəlməz, neçin gəlməz?

* * *

O mücgani-siyəh-novkin xədəiki-yarə bənzətdim.
Xətadır çeşmi-məstin ahuyi-Tatarə bənzətdim.
Gözün mərdümləri sərməst olub tökmək dilər qanı
Düzübdür hər tərəf peykan əcəb xunxara bənzətdim,
Çəkilməş guşəyə bülbül, fəğanü nalələr eylər.
Düşən gül üstə damə əndəli-zarə bənzətdim.
Tutub kəc gərdənin hər ləhzə olmuş məhvi-nəzzarə,

Yar ardınca baxan bir aşiqi-naçara bənzətdim.
Görüb tərifi-binaguşunda cin-cin zulfi-mişkini,
O gənci-şayəgan üstə yatan şahmara bənzətdim.
Der idin: kim, nədəndir Qeys olub divaneyi-aləm?
Cünun səriştəsi ol turreyi-tərrarə bənzətdim.
Cəfayi-dəhrdən gördüm edərdi şəkvə bir müztər
Səsindən Natəvani-bidilü əfkarə bənzətdim.

* * *

Dilbərə, dərdi-dilimdən belə ünvan etdim
Ki, qəmi-hicrdə dil mülkünü viran etdim.

Mümkün olmaz mənə vəslin bilirəm həşrə kimi,
Ol səbab məskənim guhi biyaban etdim.

Eşq sultanı mənim qətlimə fərman gətirib,
Etmədim tərki-vəfa, taqəti fərman etdim.

Səri-kuyində qoyub başımı bir uf demədim,
Səri sidqilə dilü canımı qurban etdim.

Ya təbib adını tərki eylə, təbabət etmə,
Ya mənim dərdimi tap, gör, niyə tüğyan etdim?

Yoxdu bir kimsə məgər dərdimi bilsin, ya rəb
Ki, mən öz qanım ilə dərdimə dərman etdim!

Dərdi-hicrində gözümlə yaş tutub dünyanı,
Nuh tufanı kimi, gör ki, nə tufan etdim!

Natəvan, etmədi ol səngdilə naləm əsər,
Gecə-gündüz nə qədər naləvü əfğan etdim.

* * *

Varımdı sinədə dərdü qəmi-nihan, ölürəm,
Fəda olum sənə, gəl eylə imtahan, ölürəm!
Fəraqdan gecələr yatmaram sabaha kimi
Xəyali-zülfünə bağlı gedibdi can, ölürəm.
Bahari-hüsnün ara gör necə xəzanəm mən,
Bahar laləsi tək bağrım oldu qan ölürəm.
Vərəq-vərəq dilü can hicrin içrə odlandı,
Misali gəncafə səd parə oldu can, ölürəm.
O xaki-payini mən aşyanə etmiş idim,

Vətəndən ayrı düşüb, indi laməkan ölürəm.
Dedin ki, çək əlini damənimdən, - əl çəkdim.
Tərəhhüm eyləmədin axır, ey cavan, ölürəm.
Çəkərdim həsrətini, görmədim xudahafız,
Olubdu indi işim naləvü fəğan ölürəm.
Fəda o qəmətində kim, qəza nə xoş çəkmiş,
Kədər büküb belimi, eyləyib kaman, ölürəm.
LuD Fəraqdan tügənib tabü taqətim, billah,
Vüsələ yetməz əlim, zarü Natəvan ölürəm.

* * *

Əgərçi xoşdu mənə ətri, həm səfası gülün,
Cəfası çoxdu, nə hasil ki, yox vəfası gülün.

Cəfayi-xarı görüb köçdü bağdən bülbül,
Görən kim oldu bir gülşəndə aşinası gülün?

Xəzanə meyl elədi, almadı vəfa nəzərə,
Yetişdi bülbülə çox-çox qəmə cəfası gülün.

Tökər sirişk əvəzində gözüm üzə al qan,
Olubdu çünkü könül zarü mübtəlası gülün.

Yazılsa nöqtəbənöqtə, deyilsə hərfbəhərf,
Qutarmaz həşrə qədər halü macərası gülün. .

Üzari-alinə baxdıqca qan olur dillər,
İlahi, həddən aşır möhnəti bəlası gülün.

Xətə yoluna düşüb bülbülə cəfa qıldı,
Xətaya saldı özün aqibət xətası gülün.

Cahanda zərrə qədər olmaz, ey könül, xəndan
Ki, xuni-bülbül əgər olmasa ğəzası gülün.

Tutardı xuni-cigərdən olaydı gər sirab
Günəş tək hər tərəfi, Natəvan, ziyası-gülün.

* * *

Olmuşam dəhri-bəla içrə bu gün divanə mən,
Varmadım meyخانəyə, sındırmadım peymanə mən.
Əhdlərdən keçmədim, peymanlər sındırmadım,
Lacərəm bimehrlə tək, olmuşam əfsanə mən.

Tərki-gülzar etmişəm, bülbül kimi mən, ey rəqib,
Aqibət bir guşə içrə gəlmişəm əfqanə mən.
Eşq rüxsarında bir dəm vəslilə şad olmadım,
Hər tərəf seyr eylədim, düşdüm əcəb hicranə mən.
Qəm yükün çəkməkdən, ey dil, bir dəm azad olmadım,
Hərçi cəhd etdim, nə hasil, yetmədim cananə mən.
Duş gördüm kim, gəlibsən gülbeyi-ehzanıma,
Ol zaman nəzr eylədim canü dilim qurbanə mən.
Görməyim düşvardır, vallah, səni, bil, ey rəqib,
Zülfə bağlı qoy gedim, axır düşüm zindanə mən.
Dövrü dönmüş dövr dövrən etmədi kamımca ah!
Düşmənimdir, bilməzəm kim netmişəm dövrənə mən.
Varü yoxumdan qalan ancaq mənim bir can idi,
Natəvan, daxi dedim: sərff eyləyim mehmanə mən.

* * *

Könül, qanın gözümdən navəki-qəmzən rəvan eylər,
Məsəldir mərdüm içrə: “Məst olan, əlbəttə, qan eylər”.
Könül, bil kim, o çeşmi məst olub heç bir xəta etməz,
Yəqinimdir, əgər, qan etmiş olsa, qanə-qan eylər.
Əgər qaşü gözün xişm eyləsə, ey mahi-növ, bir dəm,
Könüldə fitnələr peyda olur, hər dəm fəğan eylər.
Nihani baxmağından iztirabi-könlüm, əfzundur,
Nə cadudur ki, hər dəm kəşfi-əsrari-nihan eylər?
Uçub mürği-dilim qonmuş səri-zülfi-pərişanə,
Bəla sərmənzilində gör nə qafil aşıyan eylər?
Üzün dövründə zülfün küfrə bənzər, tutmuş imanı,
Hərami xeylini kim böylə gəncə pasiban eylər?
Səba zulfün nəsmi gər aparsa vadiyi-Cinə,
Xötən səhrasını mişkin edib ənbərfəşan eylər.
Rəqibim görməsin bir nəşə, ya rəb, cami-işrətdən
Ki, məndən bisəbəb ol şuxi məstü sərkiran eylər.
Deyirlər: dərdi-eşqin adəm öldürməz, - dürüstdür bu
Və lakin əmr elər, mən kimi zarü Natəvan eylər.

* * *

Ey güli-susən, səni bir natəvan çəkmiş mægər?
Bir məhi-ali məqamə bəndivan çəkmiş mægər?

Beylə tarik rəng ilə girmiş o qəsrə bilməyib,
Sillələr rüxsarınə ol bağban çəkmiş mægər?

Çünki bu gülşəndə sərkərdan gəzənlər çoxdu, çox,

Ol səbəbdən pasibanlar xoş nişan çəkmiş mægər?

Rəngü buyindən müzəyyəndir büsati-bəzmi-gül,
Xameyi-nəqqəşi-qüdrət gülsitan çəkmiş mægər?

Bu qədər lütfü nəzakət kim sənin hüsnündədir,
Lütfi-təbilə səni ol Natəvan çəkmiş mægər?

Nə mən olaydım, ilahi, nə də bu aləm olaydı,
Nə də bu aləm ara dil müqəyyədi-qəm olaydı.

Nə hicr atəşinə odlanıb yanaydı dilim,
Nə eşqin içrə könül böylə şad xürrəm olaydı.

Nə sər v qəddin olaydı, nə həsrətilə gözüm gur
Nə ruzgar fəraqində qamətim xəm olaydı.

* * *

Nə bəhr olaydı, nə ümman, nə böylə göz yaşı cari,
Nə gül üzündə, ilahi, bu növi şəbnəm olaydı.

Nə gül olaydı, nə gülzari-gülşənin dəxi seyri,
Nə xar möhnəti, bülbül, səninlə möhkəm olaydı.

Nə cah olaydı, nə zindan, nə karivan güzəri,
Nə Yusifi bu bələdə görən bir adəm olaydı.

Nə bəzm, olaydı, nə bazari Yusif əhvalı.
Nə rəhgüzərdə Züleyxa qəm ilə həmdəm olaydı.

Nə ah olaydı, nə əfsus, nə parə-parə könül,
Nə Natəvanın, ilahi, həvəsi dərhəm olaydı!

* * *

Yenə ya rəb, nə qəmkindir mənim bu şad olan könlüm,
Rumuzi-eşqdən agah olub, ustad olan könlüm.

Görübdür yarı əğyarə olubdur məhvi-nəzzarə,
Edibdir sinəsin parə, mənim abad olan könlüm.

Niyə peymanidən keçdin, niyə zəncirdən qaçdın?
Nədəndir çöllərə düşdün, mənim bərbad olan könlüm?

Fəraqın ruzi-məhşərdir, sərəsər mehnəti qəmdir,
O zülfün kiymi dərhəmdir, mənim azad olan könlüm.

Baxın bu Natəvan zarə, günü bəxtim kimi qarə,
Gəzər Məcnun tək avarə mənim naşad olan könlüm.

Nədir murad, fələu etməz imtahan tərkin?
Güli-füsürdə qılır cövri-gulsitan tərkin.

Necə qərinə keçib, çəkməz əl cəfasından,
Budur məramı, qıla sərv busitan tərkin.

Fəraqə düşmüşəm, olmuş müdam işim əfğan,
Məgər gül olmazsa, bulbül edər fəğan tərkin?

Cahanı tərək edərəm, cümlə dövləti varın,
Mahaldır eləmək böylə nocavan tərkin.

Çəkib fəraq, olalı dərdü qəm giriftarı,
Sirişkimin, olumu eyləmək rəvan tərkin?

Nə oldu, gənci-rüxün eylədi nəhan gözdən!
Xəzinə sahibi eylərmi pasiban tərkin?

Qədim rəsmdə kim, mülki-dil olur viran,
O dəm ki, məmləkətin qılsa xosrovan tərkin.

Nə bais oldu ki, tez kəsdi məndən ünsiyyət,
Qərarü səbrü təvan etdi Natəvan tərkin.

* * *

Hicrin edibdi könlümü bərbad, ağlaram,
Çoxlar tutar bu halıma irad, ağlaram.

Könlüm evi xərəbtər oldu fəraqdən,
Vəslin bu mülkü etmədi abad, ağlaram.

Dami-fəraqdəkən, çox ilahü labələ
Etdim, nə sud, etmədi azad, ağlaram.

Nə hicri-yarə taqəti halım vəfa edər,
Nə vəslə çatmaz əl, edibən dad ağlaram.

Çəkdikcə cövri-hicrini könlüm fərəh tapar,
Şadam bu əmrə, bəs niyə naşad ağlaram?

Guyində məhrəm etdi rəqibi, səfa ilə
Qəhr ilə etmədi məni həm yad, ağlaram.

Hicrində xoşdur ağlamaq ahü fəğan ilə,
Səs verməsə bu naləvü fəryad, ağlaram.

Çün Natəvani-zarü zəifəm fəraqdən,
Bu gündə yar etməsə imdad, ağlaram.

* * *

Hicran ilə kim, daməni-qəm dəstrəsimdir,
Şadəm ki, xəyalın, gözəlim, həmnəfəsimdir.

Gül ayrısı bir bülbuli-bimarü qəminəm,
Əfğan ilə bu guşeyi-məhnət qəfəsimdir.

Cismimdəki biman könül haləsi, guya,
Bir qənzədə məhmildən asılmış cərəsimdir.

Görmək üzünü qayəti-hər fikrü xəyalım,
Öpmək ayağın maeyi-şövqü həvəsimdir.

Xurşidə yetər başım əgər, çakərin olsam,
Bu rütbə ilə aləm əra fəxr bəsimdir.

* * *

Şuri-eşqin başıma axırı sövdə gətirir,
Bu müşəxəssdi ki, eşq aşiqə qovğa gətirir.

Tari-zülfündü məni böylə giriftar eləyib,
Nə gələ başıma, ol zülfi-mütərra gətirir.

Gül üzün görmək əgər mümkün olaydı bir dəm,
Hər zaman görmək onu nuri-müçəlla gətirir.

Qaşü göz, novki-müçə fitnə üçün cəm olmuş,
Ox atıb, tiğ cəkib, hər biri dəva gətirir.

Könlümü qarət edir eylə ki, tari-zülfün,
Rumə, sanki həbəşi ləşgəri-yəğma gətirir.

Naqənin varmı şüuru bula aşiq guyin,
Onu Məcnunə tərəf cəzbeyi-Leyla gətirir.

Yusifin sanma, dübarə görə Yəqub üzün,
Mehr bazarına gör getsə, Züleyxa gətirir.

Yusifin Misrdə gər aldı Züleyxa nəqdə,
Nəqdi-can, aşiq olan, əldə mühəyya gətirir.

Sidqi-qəlb ilə nisar etmiş idin can nəqdin,
Natəvan, mücdə bu gün, qətlinə fərma¹ gətirir!

* * *

Rəqib töhməti etdi məni cüda, ey dust!
Bu zülmü gördü rəva, görməsin səfa, ey dust!

Əgər ki, tiğ çəkib öz əlinlə öldürəsən,
Deyil mənə bu cəfa, bilməzəm cəfa, ey dust!

Kənardan baxaram mən həqir həsrətlə,
Bu yaxşı şeyvə deyil, olma bivəfa, ey dust!

Rəqibə xoşdur həmişə, məni kənar etsin,
Fəda o himmətinə, olma sən riza, ey dust!

Nə tab hicrinə vardır, nə taqətim səbrə,
Bunun əlacı ki, mümkün deyil mana, ey dust!

Sənin bu hüsnünə layiq ki, heyf, əhdin yox,
Nə qədər səy elədim, tapmadım dəva, ey dust!

Bəli, bu hicrin ilə mən həmişə xoşhaləm,
Görək ki, neyləyəcək axırı qəza, ey dust!

Rəqib görməsin, allah, visali-işrətini,
O səpdi tuxmi-fəraqı, görüb rəva, ey dust!

Çağırram allahımı hal, Natəvan ilə
Məgər ki, tez verə həq düşməyə cəza, ey dust!

---

¹ Ф ə р м а — фərман

* * *

Səninlə, ey büti-məhruy, mehriban mən idim,
Ənisü-munis idim, yari-mehriban mən idim.

Cəmalının gülünə nişi-xar tapmadı əl
Ki, hüsn bağına peyvəstə bağban mən idim.

Səriri nazdə sən xabi-naz edən gecələr,
Səbahədək səri-guyində pasiban mən idim.

Səbəb nə oldu məni hicrə mübtəla qıldın?
Nisar edən səri-guyində cismü can mən idim.

Rəvadı bunca çəkim dərdi-fırqətin, axır,
Visal günləri, ey dust, kamran mən idim.

Bəla xədənkinə, neylim, məni nişan qıldın,
Rəqib tənəsinə xatiri-nişan mən idim.

Səlamət əhli nə bilsin nədir mələməti-eşq?
El içrə şöhrəti-eşq ilə dastan mən idim.

Drığ, yanmadı yar, görmədi fəraq odunu,
Neçün güman eləməz eşqdə yanan mən idim.

Həmişə vəslin ilə şadü xürrəm olmuşdum,
Bu hicr oduna yanan zarü Natəvan mən idim.

* * *

Nə oldu bülbülə kim, qıldı gülsitan tərkin
Unutdu güllərini, etdi aşıyan tərkin.

Kim ilə münis olubdur, kimə salıb meylin?
Rəvamidir eləmək yari-mehriban tərkin?

Könül ki, xari-cəfadən həmişə nalandır.
Yaralıdır, eləməz naləvü fəğan tərkin.

Çırağı-rövşəni-bəzmi-umid ikən, ya rəb,
Səbəb nə oldu, o məh etdi həməzəban tərkin?

Baxarmı qeyrilərə çeşmi piri-Kənanın?
Edərmı aşiq olan Yusifi-zaman tərkin.

Sənin fəraqinə canımda tabu taqət yox,
Təni-fusürdə, əziza, edərmı can tərkin?

Cəhanı tərک eləməz kim ki, aşiqi-candır,
Həyatdan üzüb əl, eyləməz cəhan tərkin.

Qərari-canım idi, kəsdi can təvanəsini
Üzöldü qüvvəti-can, etdi Natəvan tərkin.

* * *

Firiştətələtü məhrüyü xoşliqa, getmə!
Cəmalı qəlbimə daim verən ziya, getmə!

Məsih tək, nəfəsi mürdəni edən ehya,
Dəhanı içrə olan çeşmeyi-bahə getmə!

Əsiri-danə olub, dami-zülfə düşdü könül
O növ silsilədən kim edər rəha, getmə!

Mərizi-eşq olana neyləsin təbib-i-zaman?
Səvayi-şəhdi-ləbin yoxdu bir dəva, getmə!

Kəmalı-şövqlə qoy eyləyim Xəliləsa
O xaki-məqdəminə canımı fəda, getmə!

Əgər fəraqını görsəm, görən gözüm çıxsın!
Gözümdə xaki-rəhin eyni-tutiya, getmə!

Təvafi-kuydə səyim necə olur hasil?
Ona ki, zikri-ləbin verməsə səfa, getmə?

Xəzinə gövhəri tək olmusan nəhan gözdən,
Vücudunu eləyib məhz kimiya, getmə!

Rəqib tənəsi, hicran qəmi olur müşgül,
Bu Natəvanə görüb onları rəva, getmə!

* * *

Ey əhli-dil, Fənanı qoyun barı ağlasın,
Əğyarə çünki yar olub yarı, ağlasın

Mən etmək aşiqi, nə rəva, ahü zardan?
Çox dərdi var, qoyun ki, sizi tarı, ağlasın.

Gizlin xəyalı var ki, belə ahü zar edər,
Öz halinə qoyun bu diləfkarı, ağlasın!

Bülbül nəvası bisəbəb olmaz bu bağdə,
Gördükcə, hər zaman, gül ilə xarı, ağlasın.

Hicrani-yar oldu səbəb ağlamağına,
Ya rəb, görüm, həmişə səbəbkarı ağlasın!

Vursun əlilə başına hər şam, ta səhər,
Yarə qəm içrə olmadı qəmxarı, ağlasın.

Şami-fəraqdə qaliban zarü xəstəhal,
Saldıqca yadə ol məhi-rüxsarı, ağlasın.

Səsləndi Natəvanə ki,ərbabi-qəm tamam
Hali-Fənayə cəm olub elcarı ağlasın!

* * *

Bilən bu dərdimi yoxdur bu halətdə, bu halətdə.
Tutubdur könlümü mehnət bu firqətdə, bu firqətdə.

Neçün əhvalımı bilməz o mahi-mehriban, ya rəb?!
Nədən heç dadıma yetməz bu müddətdə, bu müddətdə?

Gedibdir taqətim dizdən, tükənmiş nur həm gözdən,
Neçün ülfət kəsib bizdən bu qürbətdə, bu qürbətdə.

Deyin yari-vəfadarə, o, çox uymasın əğyarə,
Kərəm qılsın məni-zarə bu xiffətdə, bu xiffətdə.

Ataram sərü samanı, dağıdaram bu viranı,
Yolunda qoymuşam canı bu mehnətdə, bu mehnətdə.

Özümdə intizarım var, dilimdə iztirabım var,
Rəqiblər yar, mən əğyar bu qəflətdə, bu qəflətdə.

Vətəndən ayrılıb getdim, rəhi-eşq içrə seyr etdim,
Mən hicrində cana yetdim bu həsrətdə, bu həsrətdə.

Məni qoydu fəraqında, həmişə iştiyaqında,

Həyatın songu çağında, bu üsrətdə, bu üsrətdə.

Dolandım hier dağında, əyildim qəm otağında,
Xəyal hüsnün sorağında bu saətdə, bu saətdə.

Xəyalım yar ilə getmiş, dilim hier ilə odlanmış,
Cəsəd həm Natəvan qalmış bu zillətdə, bu zillətdə.

* * *

Ey dust, yararmı böylə iqrar?
Yar olduğum idi, oldum əğyar,

Sən qeyrilər ilə üns tutdun,
Bilməm niyə yarını unutdun?

Sən qeyr ilə həməzəbanü yekdil,
Əmma, mənə ruzgar müşkil.

Bəsdir mənə verdiyin bu xiffət
Əğyar arasında, bimürüvvət!

Birəhmlik etdiyini yamandır,
Bir rəhm elə kim, aman, amandır!

Bax bir fələkə, gör indi, zinhar,
Gör kimlər ilə edibdir iqrar?

Əfsus ki, keçdi ruzigarım,
Ahım sənə çatmaz, ey nigarım!

Biganəlik etmə, aşınayəm,
Dərgahinə kəmtərin gədayəm.

Hər an ki, məni bu halə salmış,
İndi belə qeylü-qalə salmış.

Gəl rəhm qıl indi, padşahım!
Əflakə yetişdi dudi-ahım.

Sən yar ilə zövqədə, səfadə,
Mən burda bu cəvr ilə cəfadə.

Vaxtında səi aşinalıq eqdin
Döndün belə bivəfalıq etdin.

Təqsir kimin oldu padşahım?
Bildir ki, mənə nədir gunahım?

Bəs neyləsin, indi bu dili-zar?
Gör kimlər ilə çəkərdim azar.

Sən nazin ilə ol indi xürrəm.
Əğyar ilə qəm çəkim dəmadəm.

Sən eyşdə əyləş indi xoşdil,
Mən hicridə, həm məlulu müşgül.

Öldür məni, olsun əllərin var,
Səbr eylə, gözüm, nə təqsirim var.

Qəhr ilə çəkərdim ah candan,
Ah çəkməyir ad bu Natəvandan.

* * *

Nə ev xayalı, nə də fikri-aşiyənə mənə
Ki, bəsdir unsi-fərağət misalı lanə mənə.

Səni görəndə şadam, görməyəndə zar oluram,
Visalın ilə sevindi, demə bəhanə mənə!

Öluncə qəlbimə dağdır məhəbbətin fikri
Ki, yadigar kimi qalsın bu dağ nişanə mənə.

Bu ruzigardə mən zaru binəva qaldım,
Qəribədir, verir üz mehnəti-zəmanə mənə.

Pənahgahıdı çox Natəvani-qəmzədənin,
İlahi, qalsın həmişə bu asitanə mənə!